

Jäsenkaupunkien lausunnot HSY:n alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2027–2029, investoinneista vuosille 2027–2046 sekä strategiasta 2035 (AK)

Hallitus 18.09.2026 § 107
751/02.020.200.2000/2026

Esittelijä Toimitusjohtaja Tommi Fred
Valmistelija Talousjohtaja vs. Leena Sutela, sähköposti etunimi.sukunimi@hsy.fi

HSY:n yhtymäkokouksen on kuntalain mukaan hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvio. Samassa yhteydessä on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). HSY:n perussopimuksen 11§:n mukaan kuntayhtymän on pyydettävä jäsenkaupungeilta kirjalliset lausunnot strategioista, investoinneista ja toiminta- ja taloussuunnitelmasta ennen niiden hyväksymistä.

HSY:n hallitus käsitteli 20.3.2026 strategiaa 2035 ja 12.6.2026 alustavaa toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2027–2029 sekä investointisuunnitelmaa vuosille 2027–2046 ja päätti pyytää niistä jäsenkaupunkien lausunnot pohjaksi suunnitelman jatkovalmistelulle. Lausunnot saatiin kaikilta jäsenkaupungeilta.

Lausunnot ja niistä ilmenevät kehitysehdotukset otetaan huomioon toiminta- ja taloussuunnitelmaesityksen valmistelussa.

Jäsenkaupungit ovat pääosin tyytyväisiä alustavaan strategiaan, toiminta- ja taloussuunnitelmaan sekä investointisuunnitelmaan. Keskeisiä huomioita strategiasta ovat:

1. Turvallisuus strategian perustana: HSY:n keskeisenä tehtävänä on toimintavarmuuden ja jatkuvuudenhallinnan kehittäminen sekä varautuminen poikkeusoloihin.
2. Taloudellinen kestävyys: Talouden tasapainoa on kehitettävä ja omavaraisuutta vahvistettava. Investointien pitkäjänteinen rahoittaminen on keskeistä.
3. Tuottavuus ja suorituskky: Tuottavuus ja kustannustehokkuus tukevat sekä taloudellista kestävyyttä että palvelutasoa.
4. Vastuullisuus: Ilmastovaikutusten vähentäminen, kiertotalous, luonnon monimuotoisuuden tukeminen sekä vastuulliset hankinnat ovat kaikkien kaupunkien tukemia tavoitteita.
5. Strategian ja omistajaohjauksen yhtenäisyys: Strategia on linjassa omistajaohjaustavoitteiden kanssa ja tavoitteet tukevat omistajakuntien tavoitteita.

Keskeisiä huomioita toiminta- ja taloussuunnitelmasta sekä investointisuunnitelmasta ovat:

1. Talouden tasapaino ja rahoitus: hinnankorotuksia pidetään merkittävinä, mutta pääosin perusteltuina muun muassa investointien tulorahoituksen kasvattamiseksi.

2. Tuottavuus ja kustannustehokkuus: Tuottavuutta ja kustannusten hallintaa tulee edelleen kehittää muun muassa teknologiaa hyödyntämällä ja toimintatapoja uudistamalla.
3. Investoinnit ja saneerausvelan hallinta: Verkostosaneerausten lisääminen auttaa pysäyttämään saneerausvelan kasvua. Investoinnit turvaavat palvelutasoa ja kasvavan seudun tarpeita.
4. Kuntayhteistyö ja hankkeiden yhteensovittaminen: Investointien suunnittelua ja hankkeiden aikatauluja tulee yhteensovittaa kaupunkien kanssa tiiviissä yhteistyössä.
5. Toimintavarmuus, turvallisuus ja varautuminen: Varautumiseen, huoltovarmuuteen ja poikkeusolojen hallintaan tulee panostaa edelleen ja häiriötilanteiden johtamista ja viestintää tulee kehittää.
6. Ilmasto- ja ympäristövastuu: Sekajätteen vähentämistä ja kierrätyksen edistämistä tulee jatkaa. HSY:llä on tärkeä rooli kaupunkien ympäristötavoitteiden toteuttajana ja tukijana.

HSY:n tulee sisällyttää toiminta- ja taloussuunnitelmaansa pääkaupunkiseudun kuntien yhteisesti sopimat tavoitteet kuntayhtymälle vuodelle 2027. Tavoitteet kuvaavat jäsenkuntien strategista tahtotilaa ja ne on valmisteltu yhteistyössä HSY:n kanssa. Tavoitteet ja mittarit ovat seuraavat:

1. Tuottavuus paranee ja talous on tasapainossa, mittarit:

- Käyttömenojen tuottavuusindeksin tulos paranee 0,5 % vuodesta 2026
- Toimintamenot enintään 141 euroa/asukas
- Omavaraisuusaste vähintään 30 %

2. Kestävyystavoitteet: Ympäristövaikutukset vähenevät siten, että kasvihuonekaasupäästöt (tCO₂-ekv) vähenevät merkittävästi vuoteen 2030 mennessä, mittarit:

- Sekajätteen määrä / asukas enintään 117 kg/asukas/vuosi
- HSY:n kasvihuonekaasupäästöt enintään 84 000 tCO₂-ekv
- Ympäristövaikutusten vähentämisen lisätoimenpiteiden (typpioksiduulipäästöjen vähentäminen) käyttöönotto ja uusien toimenpiteiden kartoittaminen
 - typpioksiduuli (N₂O) -päästöjen määrä vähenee vuodesta 2026
 - uusien tunnistettujen toimenpiteiden arvioitu vaikutus vuoteen 2030 mennessä

3. Vesihuollon toimivuus paranee, mittarit:

- Verkostojen saneerausinvestointien vuoden 2027 toteuma vähintään 60 miljoonaa euroa
- Verkostojen saneerausinvestointien kumulatiivinen toteuma vuodesta 2021 lähtien: kumulatiivisen vuosikohtaisen toteuman keskiarvo paranee vuodesta 2026

4. Asiakastyytyväisyys on hyvällä tasolla

- Vesihuollon asiakastyytyväisyys vähintään 4,0/5

- Jätehuollon asiakastyytyväisyys vähintään 4,0/5

Muut omistajalinjaukset:

- Kuntayhtymän talousarviovalmistelussa otetaan huomioon peruspääomalle maksettava 1,5 %:n korko
- Kuntayhtymä tukee työllisyydenhoitoa jäsenkuntien alueella ja raportoi prosenttiosuuden hankinnoistaan, joissa on käytetty työllistämisehtoa

HSY:n vastine kaupunkien lausuntoihin

Lausunnoissa esiin nostetut näkökulmat on huomioitu toiminta- ja taloussuunnitelman sekä strategian valmistelussa. Talouden tasapainottamista, omavaraisuusasteen vahvistamista ja velkaantumisen hallittua vähentämistä edistetään erityisesti talousohjelman, tuottavuuden parantamisen, hankintojen kehittämisen sekä pitkän aikavälin saneerausvelan hallintaohjelman avulla. Tavoitetta tukevat myös sähköisen asioinnin lisääminen, data-analytiikan laajempi hyödyntäminen päätöksenteossa sekä prosessien tehostaminen digitalisaation ja tekoälyn keinoin. Esitetyt maksukorotukset ovat välttämättömiä palvelujen toimintavarmuuden, saneerausinvestointien ja taloudellisen kestävyys turvaamiseksi samalla, kun käyttömenojen hallintaa ja kustannustehokkuutta vahvistetaan.

Saneerausinvestointien tasoa nostamalla turvataan verkostojen kunto, toimintavarmuus ja huoltovarmuus. Tavoitetta toteutetaan 20 vuoden investointiohjelman mukaisesti kasvattamalla verkostosaneerauksia, kehittämällä omaisuudenhallintaa, edistämällä etäluentaa sekä toteuttamalla keskeisiä vesihuollon ja jätehuollon investointeja. Samalla vahvistetaan yhteistyötä ja investointien yhteensovittamista sekä kehitetään ennakoivaa viestintää. Turvallisuutta parannetaan turvallisuusohjelman kautta kehittämällä jatkuvuudenhallintaa, materiaalista varautumista, kyberturvallisuutta, turvallisuusharjoittelua ja häiriötilanneviestintää.

HSY jatkaa sekajätteen vähentämiseen tähtääviä toimia vastuullisuusohjelman mukaisesti hyödyntämällä lajittelua tukevia pilotteja, kannustinmalleja, neuvontaa ja asiakaslähtöisiä ratkaisuja. Ilmasto- ja ympäristövaikutuksia vähennetään kehittämällä tuotantoprosesseja, vähentämällä jätevedenpuhdistuksen typpioksiduulipäästöjä, vahvistamalla ilmastotiedon tuotantoa ja päästölaskentaa sekä edistämällä kiertotaloutta, luonnon monimuotoisuutta ja vastuullisia hankintoja. Strategian mittareita ja tavoitetasoja arvioidaan jatkovalmistelussa siten, että ne tukevat toiminnan jatkuvaa kehittämistä ja ohjelmien vaikuttavaa toteutusta.

Päätösehdotus (TF)

Hallitus merkitsee tiedoksi jäsenkaupunkien lausunnot HSY:n alustavasta strategiasta 2035, alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2027–2029 ja investointisuunnitelmasta vuosille 2027–2046.

Päätös

Hallitus päätti ehdotuksen mukaan.